Wijze waarop de politiediensten in opdracht van de bestuurlijke overheden de controle hoofdverblijfplaats uitvoeren

Vast Comité van Toezicht op de politiediensten

Opvolging aanbevelingen

Luchtfoto: WIM ROBBERECHTS & Co
Bron: Kamer van volksvertegenwoordigers, foto gerealiseerd met medewerking van de Directie Luchtsteun van de federale politie.

INHOUD

1. INLEIDING _____ **1**

2. POLITIONELE CONTROLE HOOFDVERBLIJFPLAATS, EEN OPDRACHT VOOR DE BESTUURLIJKE OVERHEDEN _____ **2**

3. POLITIONELE CONTROLE HOOFDVERBLIJFPLAATS, TOEGANGSPOORT VOOR WIJKWERKING? _____ **5**

4. ORGANISATIE EN PLANMATIGE AANPAK VAN DE CONTROLE HOOFDVERBLIJFPLAATS DOOR DE POLITIEDIENSTEN _____ **6**

5. BESLUIT _____ **7**

6. LIJST MET AFKORTINGEN _____ **8**

7. BIJLAGEN _____ **9**

7.1 Bijlage 1: Antwoordbrief van de Vaste Commissie van de Lokale Politie – 24 oktober 2023 ---------- 9

7.2 Bijlage 2: Vertaling van de antwoordbrief van de Vaste Commissie van de Lokale Politie - 24 oktober 2023 ---------- 12

1. Inleiding

1. In 2014 rapporteerde het Comité P aan zijn begeleidingscommissie over het gevoerde onderzoek naar de wijze waarop de politiediensten in opdracht van de bestuurlijke overheden de controle hoofdverblijfplaats uitvoeren[1]. Huidig rapport omvat de opvolging van de destijds geformuleerde aanbevelingen.

2. Volgende aanbevelingen uit het rapport van 2014 werden opgevolgd:

– dat de uitvoeringstermijn van acht werkdagen wordt aangepast aan wat operationeel haalbaar is, zodat bij de burger geen verkeerde verwachtingen ontstaan;
– dat periodiek en structureel overleg wordt georganiseerd met de gemeentelijke diensten om de knelpunten expliciet ter sprake te brengen en op te lossen waar mogelijk;
– dat actief feedback wordt gevraagd aan de gemeentelijke diensten over de operationele uitvoering van de opdrachten om door middel van evaluatie en bijsturing permanent te kunnen verbeteren;
– dat er bij de gemeentelijke overheden op aangedrongen wordt om gestandaardiseerde en verbeterde werkprocessen (weer) op te nemen in geactualiseerde formele richtlijnen in uitvoering van een gebeurlijk nog op te stellen of te actualiseren gemeentelijke verordening;
– dat in overleg met de gemeentelijke diensten de uitvoeringstermijnen worden verkort door middel van een digitale overdracht van de opdrachten en de resultaten van de woonstcontroles tussen de gemeentelijke diensten en de politie;
– dat meergemeentezones initiatieven nemen om hun werkwijzen te standaardiseren in en tussen de verschillende entiteiten waaruit ze zijn samengesteld met het oog op een betere en eenduidigere uitvoering van de woonstcontroles op het terrein;
– dat de woonstcontroles nog meer en actief zouden worden aangewend om vanuit de politiezone de burger te informeren over politiegerelateerde aspecten en de bestaande wettelijke verplichtingen die verband houden met een adreswijziging;
– dat politiechefs de woonstcontroles op een planmatige wijze organiseren, periodiek evalueren in overleg met de medewerkers en eventueel bijsturen waar nuttig met het oog op het garanderen van een gelijkwaardige dienstverlening binnen de hele politiezone;
– dat politiechefs in overleg met de medewerkers nagaan of op hun gewenste en noodzakelijke ondersteuning kan worden ingegaan, dit zowel wat kennis, vaardigheden als middelen betreft en dat praktisch, concreet en tijdig aan deze behoeften wordt voldaan;

.....

[1] 2014-12-11 Beeldvorming van de wijze waarop lokale politiekorpsen de woonstcontrole uitvoeren.pdf (comitep.be)

– dat de kennis van de wijkagenten wordt onderhouden en ontwikkeld in partnerschap met de verschillende betrokken entiteiten;
– politiezones initiatieven nemen om de kwaliteit van de uitvoering van woonstcontroles en de capaciteit die eraan wordt besteed op te volgen en te controleren.

3. Elke gemeente dient een bevolkingsregister te hebben waarin de hoofdverblijfplaats van Belgen en vreemdelingen wordt opgenomen. De wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen[2] bepaalt ter zake de modaliteiten. De inschrijving in het bevolkingsregister is dikwijls een substantieel vormelement in verschillende reglementeringen, waarbij een verschil tussen de reële hoofdverblijfplaats en de informatie in het bevolkingsregister de toepassing van deze reglementering mogelijk vervalst.

4. Het Comité P blijft heel wat klachten ontvangen over de wijze waarop politieambtenaren deze opdracht voor de bestuurlijke overheden uitvoeren. De klachten gaan hoofdzakelijk over het feit dat men niet ingeschreven geraakt of ambtshalve ingeschreven wordt of algemeen over het advies dat werd opgesteld door de politieambtenaar voor de stad of gemeente en minder over de wijze waarop de politieambtenaar de opdracht uitvoert.

Het Vast Comité P achtte het dan ook opportuun om na te gaan in welke mate politieverantwoordelijken aan de slag gingen met de aanbevelingen die in 2014 werden geformuleerd. In 2022 werden hiervoor alle lokale politiezones via een digitale vragenlijst bevraagd over de mate waarin ze die aanbevelingen uitvoerden. Alle politiezones, op 7 na, beantwoordden deze digitale vragenlijst. Voorliggend rapport is gebaseerd op de door de politiezones overgemaakte antwoorden op deze vragenlijst. Tot slot werd het verslag aan de Vaste Commissie van de Lokale Politie verzonden voor tegenspraak. De antwoordbrief van de VCLP, ons overgemaakt op 24 oktober 2023, alsook de vertaling ervan worden in bijlage van het huidige verslag toegevoegd

2. Politionele controle hoofdverblijfplaats, een opdracht voor de bestuurlijke overheden

5. Het zijn de gemeentebesturen die de realiteit moeten nagaan van de verblijfplaats van een persoon die zijn hoofdverblijfplaats vestigt in een gemeente van het Rijk of die van verblijfplaats in België verandert. Het komt de gemeenten toe om bij gemeenteverordening de modaliteiten te bepalen volgens dewelke de woonstcontroles dienen te worden verricht en deze opdracht toe te wijzen aan de lokale politie. De politie controleert dan ter plaatse de echtheid van de

[2] *BS* 3 september 1991.

aangifte bij de gemeente en bezorgt aan de gemeente een advies op basis van objectieve en materiële vaststellingen van de bewoning. Na het onderzoek neemt de gemeente een beslissing over het al of niet inschrijven van de bewoner.

6. Het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister[3] stelt dat de politie de dienst bevolking van de gemeente dient te informeren over personen die zich gaan vestigen in een andere gemeente zonder hiervan aangifte te hebben gedaan, zoals wettelijk voorgeschreven, en over personen die hun hoofdverblijfplaats gevestigd hebben in de gemeente zonder een inschrijving aangevraagd te hebben.

7. Uit de bevraging komt naar voor dat slechts 21% van de politiezones meedeelt dat er een gemeentelijke verordening bestaat voor de politionele controle van de hoofdverblijfplaats in alle gemeenten van de politiezone. Bijkomend stelt 22% van de politiezones dat dit in sommige gemeenten behorend tot hun meergemeentepolitiezone het geval is.

8. Indien er al een gemeentelijke verordening is, betekent dit nog niet dat er gestandaardiseerde werkprocessen met deze bestuurlijke overheid bestaan. Van de 75 politiezones die melden dat minstens één gemeente van hun politiezone een gemeentelijke verordening opstelde, stellen er 55 dat er met minstens één gemeente gestandaardiseerde werkprocessen bestaan. 41 politiezones verklaren ter zake over interne processen te beschikken.

9. Het Comité P formuleerde in 2014 een aanbeveling die het belang van deze werkprocessen voor meergemeentepolitiezones benadrukt. Van de 136 meergemeentepolitiezones in de bevraging antwoorden er slechts 25 dat er gestandaardiseerde werkprocessen zijn in alle gemeenten uit de politiezone en delen 19 politiezones mee dat deze in sommige gemeenten van hun politiezone aanwezig zijn.

10. 76% van de politiezones vraagt feedback aan hun gemeentediensten maar dan voornamelijk occasioneel (64%) en niet op structurele wijze. Slechts 12% van de politiezones stelt op structurele wijze feedback te vragen over de uitgevoerde woonstcontroles. 65% van de politiezones die feedback vraagt, verklaart haar zonale processen op basis van deze feedback bij te stellen.

11. De ter zake in 2014 geformuleerde aanbevelingen zijn tien jaar later nog steeds van toepassing, met name dat:

1. ***er bij de gemeentelijke overheden op aangedrongen wordt om gestandaardiseerde en verbeterde werkprocessen (weer) op te nemen in geactualiseerde formele richtlijnen in uitvoering van een gebeurlijk nog op te stellen of te actualiseren gemeentelijke verordening;***

.....

[3] *BS* 15 augustus 1992.

2. ***meergemeentezones initiatieven nemen om hun werkwijzen te standaardiseren in en tussen de verschillende entiteiten waaruit ze zijn samengesteld met het oog op een betere en eenduidigere uitvoering van de woonstcontroles op het terrein;***

3. ***actief feedback wordt gevraagd aan de gemeentelijke diensten over de operationele uitvoering van de opdrachten om door middel van evaluatie en bijsturing permanent te kunnen verbeteren;***

4. ***periodiek en structureel overleg wordt georganiseerd met de gemeentelijke diensten om de knelpunten expliciet ter sprake te brengen en op te lossen waar mogelijk.***

12. Wat de dienstverlening naar de burger en de bestuurlijke overheid betreft, bracht het koninklijk besluit van 9 maart 2017 houdende diverse bepalingen tot wijziging van meerdere koninklijke besluiten betreffende de materies inzake de bevolkingsregisters, het Rijksregister en de identiteitskaarten[4] volgende voor ons onderzoek belangrijke wijzigingen. Zo werd de termijn om het verblijfplaats-onderzoek uit te voeren van 8 op 15 werkdagen gebracht en werd de inschrijving in de bevolkingsregisters op de datum van de aangifte van verblijfplaats-verandering gebracht en niet meer op de datum van de positieve vaststelling van de reële verblijfplaats, tenzij kan worden aangetoond dat de verandering van verblijfplaats niet overeenstemt met de aangifte.

13. Dit koninklijk besluit kwam tegemoet aan de door het Comité P geformuleerde aanbeveling **'de uitvoeringstermijn van acht werkdagen wordt aangepast aan wat operationeel haalbaar is, zodat bij de burger geen verkeerde verwachtingen ontstaan'.**

14. 45% van de politiezones geeft aan dat deze 15 dagen volstaan om alle controles hoofdverblijfplaats uit te voeren. Ook de FOD Binnenlandse Zaken stelt vast dat de verlenging van de termijn tot 15 werkdagen nog steeds niet voldoet in de grote steden, ondanks de steeds meer toenemende digitalisering, maar wel steeds meer wordt gehaald in de middelgrote en kleine gemeenten.

15. Wat die toenemende digitalisering betreft, komt uit de bevraging naar voor dat de uitvoeringstermijn hier positief door beïnvloed werd. 25% van de politie-zones werken nog niet op een of andere digitale wijze, waarbij Vlaamse politie-zones aanzienlijk meer digitaal werken dan Waalse politiezones[5].

.....

[4] *BS* 28 april 2017.

[5] Op basis van de door de politiezones ontvangen antwoorden, krijgen we volgende resultaten op de vraag '*Komen de opdrachten van de gemeentelijke diensten digitaal*?':

'*Ja, voor alle gemeenten*': 82 Vlaamse politiezones, 20 Waalse politiezones, 3 Brusselse politiezones

'*Ja, bij één of meerdere gemeenten*': 11 Vlaamse politiezones, 15 Waalse politiezones, 1 Brusselse politiezone

'*Neen voor alle gemeenten*': 9 Vlaamse politiezones, 35 Waalse politiezones, 1 Brusselse politiezone

16. Wat de aanbeveling **'dat in overleg met de gemeentelijke diensten de uitvoeringstermijnen worden verkort door middel van een digitale overdracht van de opdrachten en de resultaten van de woonstcontroles tussen de gemeentelijke diensten en de politie'** betreft, werkt 75% van de politiezones op een of andere wijze digitaal.

17. Met de omzendbrief van 27 augustus 2020 over de Inspecties van de bevolkingsregisters: synthese en verbeterpunten[6] rapporteerde de FOD Binnenlandse Zaken over de kwaliteit van de onderzoeksrapporten van de politie. Het Comité P wenst de aandacht van politiezones te vestigen op een in deze omzendbrief vermelde opmerking, met name het gegeven dat de gemeentelijke overheden openbaarheid van bestuur hebben. Politieambtenaren dienen op te letten met de politionele informatie die in hun verslagen controles hoofdverblijfplaats wordt vermeld en aan de gemeente wordt overgemaakt.

3. Politionele controle hoofdverblijfplaats, toegangspoort voor wijkwerking?

18. Zoals het Comité P schreef in zijn rapport van 2014 vinden zowel de verantwoordelijken van de diensten bevolking, de politieleiding als de wijkagenten het interessant en nuttig dat de politie de woonstcontroles blijft uitvoeren. Een politie-uniform en het erbij horende gezag opent gemakkelijker deuren en politieambtenaren zijn beter uitgerust en opgeleid om bij een gebeurlijk onveilige situatie op te treden. Belast met de opdracht om de inwoners van de wijk te kennen, vinden politieambtenaren de woonstcontrole een unieke gelegenheid om contact te leggen met de bewoners van de wijk en zien in de woonstcontrole zo een toegangspoort voor wijkwerking.

19. Het Comité P stelt evenwel opnieuw vast dat slechts bij 35% van de politiezones de wijkagent van de controle hoofdverblijfplaats gebruikmaakt om de informatiepositie over en naar de burger toe te versterken. Nog eens 62% van de politiezones stelt dat dit afhangt van de individuele ingesteldheid van de wijkagent.

20. Volgende aanbeveling blijft nog steeds geldig voor verantwoordelijken bij politie:

> ***de woonstcontroles nog meer en actief aanwenden om vanuit de politiezone de burger te informeren over politiegerelateerde aspecten en de bestaande wettelijke verplichtingen die verband houden met een adreswijziging.***

.....

[6] Brief (fgov.be) Inspecties van de bevolkingsregisters: synthese en verbeterpunten, 27 augustus 2020.

4. Organisatie en planmatige aanpak van de controle hoofdverblijfplaats door de politiediensten

21. Indien politieverantwoordelijken de controle van de hoofdverblijfplaats van de burger een voor politie interessante opdracht vinden als toegangspoort voor wijkwerking, zou men kunnen veronderstellen dat deze opdracht intern politie wordt opgevolgd en aangewend voor de kennis van het korps over de wijken. Dit is niet steeds het geval.

22. Tijdens het toezichtsonderzoek uit 2014 bleek dat wat betreft de wijze waarop er op het terrein met informatieverzameling werd omgegaan, er een lappendeken van praktijken bestond waarbij politiezones ingezamelde gegevens niet stockeerden, stockeerden in bestaande, aangemelde databanken zoals ISLP of ANG, maar ook in afzonderlijke fardes, afzonderlijke databanken, manuele fichesystemen of in persoonlijke boekjes van de wijkagenten. Het ontbrak op het terrein aan eenvormige, performante en wettelijke systemen om dergelijke persoons- en wijkgebonden informatie efficiënt bij te houden. Verder werd ook vastgesteld dat niettegenstaande een groot aantal wijkagenten zich dagelijks uitsluitend aan deze taak wijdt, slechts enkele politiezones een concrete inschatting konden voorleggen van de werklast die ermee gepaard ging. Er kon dus globaal niet worden geëvalueerd of deze taak in een evenwichtige verhouding stond ten opzichte van andere (kern)taken.

23. De in 2014 geformuleerde aanbevelingen omtrent de planmatige aanpak en opvolging van deze voor de bestuurlijke overheden uitgevoerde opdracht werden in de vragenlijst van huidig opvolgingsonderzoek opnieuw bevraagd. Uit de door de politiezones gegeven antwoorden kan worden besloten dat er nog steeds maar weinig politioneel beleid rond wordt gemaakt.

24. Bevraagd naar de door politiezones aan deze opdracht bestede capaciteit kon 63% van de politiezones niet aangeven hoeveel capaciteit aan de controles hoofdverblijfplaats wordt besteed.
36% van de politiezones stelt werk te maken van de PDCA[7]-cyclus bij de controles hoofdverblijfplaats door deze op een planmatige wijze te organiseren en te evalueren, terwijl toch 64% van de politiezones aangeeft wel hun werkprocessen bij te sturen. Hierbij werd mogelijk wel gedacht aan de digitalisering van het werkproces.
40% van de politiezones geeft aan geen kwaliteitscontroles uit te voeren. Uit het onderzoek komt overigens naar voor dat vragen naar cijfergegevens over

.....

[7] De PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) is een interactieve probleemoplossende methode waarbij processen worden verbeterd en veranderingen worden doorgevoerd. De CP3 verwijst hier expliciet naar.

capaciteit, processen-verbaal, informatierapporten met de nodige reserve dienen te worden benaderd.
Wat de aanwezige kennis en informatieoverdracht betreft, blijkt uit de antwoorden dat 58% van de politiezones aangeeft dat overleg tussen wijkagenten en leidinggevenden organisatorisch voorzien is en bij 38% slechts occasioneel. Bij 16% van de politiezones werd er helemaal geen opleiding voorzien in de laatste vijf jaar.

25. Hieruit kan worden besloten dat volgende twee aanbevelingen nog niet voldoende werden uitgevoerd, met name dat:

1. ***politiechefs de woonstcontroles op een planmatige wijze organiseren, periodiek evalueren in overleg met de medewerkers en eventueel bijsturen waar nuttig met het oog op het garanderen van een gelijkwaardige dienstverlening binnen de hele politiezone;***

2. ***politiezones initiatieven nemen om de kwaliteit van de uitvoering van woonstcontroles en de capaciteit die eraan wordt besteed op te volgen en te controleren.***

26. Er werd vooruitgang geboekt inzake volgende aanbevelingen:

1. ***dat politiechefs in overleg met de medewerkers nagaan of op hun gewenste en noodzakelijke ondersteuning kan worden ingegaan, dit zowel wat kennis, vaardigheden als middelen betreft en dat praktisch, concreet en tijdig aan deze behoeften wordt voldaan;***

2. ***dat de kennis van de wijkagenten wordt onderhouden en ontwikkeld in partnerschap met de verschillende betrokken entiteiten.***

5. Besluit

27. De controles van de hoofdverblijfplaats voeren lokale politiekorpsen uit in opdracht van hun bestuurlijke overheid omdat het een opdracht is die, een weliswaar punctueel en vaak eenmalig, contact faciliteert met een nieuwe burger in de wijk. Het grootste aantal door het Comité P ontvangen klachten gaan over het al dan niet (ambtshalve) inschrijven door de bestuurlijke overheid, waarvoor de burger verkeerdelijk de verantwoordelijkheid bij de wijkagent legt en meent een klacht te moeten indienen.

28. Hoewel politiemedewerkers deze opdracht als een toegangspoort voor wijkwerking zien, dient te worden vastgesteld dat de wijze waarop de invulling van de opdracht een meerwaarde betekent voor het beeld van de politiezone op de diverse wijken slechts beperkt blijft tot de individuele beeldvorming in het hoofd van de wijkagent.

29. Ook wat de planmatige aanpak en opvolging van deze voor de bestuurlijke overheden uitgevoerde opdracht door politieverantwoordelijken betreft, dient te worden besloten dat er de laatste tien jaar geen grote stappen vooruit werden gezet en politiediensten nog steeds zeer beperkt tot geen zicht hebben op de wijze waarop hun wijkagenten de woonstcontroles uitvoeren en op de investering die deze opdracht vraagt.

30. Dankzij de digitalisering van het werkproces wordt een tijdwinst geboekt bij het verzenden van de opdracht en het advies tussen de politiedienst en de bestuurlijke overheden. De uitvoerende macht verlengde via een koninklijk besluit in 2017 eveneens de uitvoeringstermijn van 8 tot 15 werkdagen.

31. Uit dit opvolgingsonderzoek blijkt duidelijk dat enkel de aanbevelingen die betrekking hebben op de verlenging van de uitvoeringstermijn en de digitalisering van het werkproces als uitgevoerd kunnen worden beschouwd. Alle andere aanbevelingen uit 2014 blijven helaas van kracht en worden daarom herhaald.

6. Lijst met afkortingen

ANG	Algemene nationale gegevensbank
BS	Belgisch Staatsblad
FOD	Federale overheidsdienst
ISLP	Integrated System for Local Police
PDCA	Plan, Do, Check, Act

7. Bijlagen

7.1 Bijlage 1: Antwoordbrief van de Vaste Commissie van de Lokale Politie – 24 oktober 2023

Politie

Lokale Politie
Vaste Commissie van de Lokale Politie
Vast Secretariaat

Handelsstraat 96
1040 Brussel

Comité van Toezicht op de Politiediensten
De Heer Antonio CACI
Vice-Voorzitter

Leuvenseweg 48/7
1000 BRUSSEL

Brussel 24102023

Dossierbeheerder eerste CP Paul Spaens
Telefoon 0474/81.41.64
E-mail Paul.spaens@police.belgium.eu

Ons kenmerk : RIO 2023/1801

Onderwerp : de opvolging van de wijze waarop de politiediensten in opdracht van de bestuurlijke overheden de controle van de hoofdverblijfplaats uitvoeren
Uw dossier: C/2021/001109/1 – 2023010133/05/lj

Geachte Heer,

In navolging van Uw schrijven van 18 oktober 2023, referte hoger vernoemd, heeft het Dagelijks Bestuur van de Vaste Commissie van de Lokale Politie tijdens haar bijeenkomst van 24 oktober 2023 kennis genomen van de aanbevelingen wat betreft de opvolging van de wijze waarop de politiediensten in opdracht van de bestuurlijke overheden de controle van de hoofdverblijfplaats uitvoeren.

Het Dagelijks Bestuur heeft kennis van de verschillende adviezen die zijn geformuleerd door het Comité P. Het kreeg ook kennis van de gehanteerde werkmethode van het onderzoek dat resulteerde in het rapport van 2014, ook de methode die is gebruikt bij de totstandkoming van het opvolgingsrapport.

Het Dagelijks Bestuur heeft geen punctuele opmerkingen te formuleren aangaande de aanbevelingen.
Het formuleert wel een aantal algemene bedenkingen, mogelijk mee te nemen in het rapport.

Het Dagelijks Bestuur meent dat de lokale politiezones als uitvoerende instantie, afhangen van de werking en de werkprocessen, ook de middelen, die door de bestuurlijke overheden in plaats worden gesteld. Het voorliggende rapport onderschrijft deze stelling. De sleutel ligt hier zowel bij de federale als bij de lokale overheden, en dit op alle organisatie- en uitvoerende niveaus. Het Dagelijks Bestuur dringt erop aan dat deze actoren dan ook worden aangesproken door de daartoe bevoegde instanties.

Het Dagelijks Bestuur stelt anderzijds vast dat de controle van de hoofdverblijfplaats (nog steeds) wordt benadert als een loutere administratieve aangelegenheid die, omwille van de vlotheid in de afhandeling, het noodzaakt aan te sturen op vlotte werkprocessen en daarop afgestemde middelen, zonder meer.

Het Dagelijks Bestuur onderschrijft het belang van de effectieve controle door de politiediensten, onverlet de te plegen administratieve handelingen die zijn voorzien. De toewijzing van de politieopdracht wordt aangeduid door verschillende wetteksten, omzendschrijven en beleidsteksten (WPA artikel 14 , de omzendbrief administratieve taken van 01.12.2006, de Col 17/2013, verder de

Kadernota Integrale Veiligheid 2022-2024 (rubriek 5.7). Wij verwijzen voor domiciliefraude ook naar beleidsverklaring dd. 06.11.2020 van de Minister van Binnenlandse Zaken.)

Het Dagelijks Bestuur meent dat inzicht en betrokkenheid bij de maatschappelijk ontwikkelingen en realiteit,
zowel op lokaal, nationaal als internationaal niveau, de voornoemde bezorgdheid omtrent vlotte werkprocessen moet overstijgen en de informatie-gestuurde zorg voor maatschappelijke veiligheid, alle actoren moet kenmerken. Dit vraagt inzicht in het maatschappelijk belang en meerwaarde van verzorgde en gedeelde informatie, ook de feedback wat als normaal zou moeten worden beschouwd. Dit inzicht is bij te brengen door vorming, coaching en opvolging, wat leidt tot betrokkenheid, zorgzaamheid en verantwoordelijkheidszin. De overheden en hoogste leidinggevenden van de organisatie en diensten dienen hier expliciet op aan te sturen. Dit gaat de zorg vooraf aan regelgeving, goed uitgetekende werkprocessen en de daarop afgestemde middelen... .

Bedachtzame, sociaal betrokken controles van de hoofdverblijfplaats versterkt immers zonder de algemene informatiepositie van de overheid, in het bijzonder deze van de uitvoerende politiediensten. De vaststelling van het verblijf geeft immers de gelegenheid een eerste zicht te krijgen op de omstandigheden
van het verblijf en overstijgt "domiciliefraude". Voorbeelden zijn legio : armoede, gezondheid, mensenhandel, psychosociale problematieken, vormen van geweld, radicalisme,... Kwaliteitsvol werk in voornoemd perspectief, ook in functie van de interne werking en samenwerking met andere diensten, vereist inzicht in de fenomenen en een gepaste attitude en aanpak. Verdere opvolging van concrete situaties en op het niveau van de organisatie ligt in het verlengde. Dit kan net zonder de nodige investeringen en moedige beslissingen in het kader van het takendebat op basis van een gedragen visie.

Er is meer... goed uitgevoerde controles wekt (veelal) vertrouwen. Dit is een basis voor goede relaties met de burger, ook door het ter gelijker tijd informeren over diensten en gebeurtenissen die politie-gerelateerde onderwerpen ook overstijgen.

Het is noodzakelijk bij de beoordeling van de uitvoering van de politieopdracht, het belang van de voorgaande aspecten te benadrukken. Administratie en werklast zijn ondergeschikt : een goede arbeidsorganisatie kan hier aan verhelpen.

Het Dagelijks Bestuur wijst erop dat, naar concrete uitvoering toe, de Lokale Politie investeerde in de ontwikke-lingen en de toepassing van de tool "WOCODO" in Focus. Deze tool biedt antwoorden op verbeterpunten
die vervat zijn in de aanbevelingen die het Comité P : het betreffen een betere opvolging, vluggere afhandeling, transparantie en dienstverlening. 164 politiezones maken er ondertussen gebruik van en, vrij recent, werden reeds ruim 1.000.000 dossiers op die wijze "afgewerkt".

Het terrein meldt echter dat er zich nog heel wat problemen stellen met referentiesadressen, onder meer in de opvolging van de strafuitvoering (Col 3/2002), ook inzake de medewerking van externe "partners" zoals OCMW's.

Niet onbelangrijk is te wijzen op de aanbeveling van het Comité P – rapport 2014 - inzake het voorafgaand nazicht van de ANG : *"Politiediensten controleren gewoonlijk, maar niet steeds, elke individuele burger in de ANG bij zijn individuele aanvraag tot het vestigen van de hoofdverblijfplaats. De ANG-controles naar aanleiding van de vraag tot verandering van verblijfplaats gebeuren in het raam van de opdrachten van bestuurlijke politie en het zou ook maatschappelijk niet meer aanvaard worden dat een wijkagent zonder meer een woonstcontrole uitvoerde bij een burger zonder te weten dat deze mogelijk (internationaal) geseind staat en eigenlijk gearresteerd had moeten worden. De ANG-controle is verder ook voor de veiligheid van de wijkagenten relevant."* Het Controleorgaan op de Informatie – COC – is de voorafgaande consultatie niet genegen.

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat in hoofde van de lokale politiezones positieve ontwikkelingen worden vastgesteld. Er moet hierbij ook gewezen worden op de werkgroep binnen de VCLP die de afgelopen twee jaren heeft gewerkt rond "wijkwerking". Een 30 medewerkers van lokale politiezones waren hierbij betrokken. Dit heeft geresulteerd in de redactie van een ontwerp van rondzendbrief, bij voorkeur een GPI daar de federale politie ook gebiedsgebonden werk heeft te verrichten. Het ontwerp werd medio dit jaar overgemaakt aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Gelet op het statuut van de tekst meent het Dagelijks Bestuur dat het aangewezen is de Adviesraad van Burgemeesters de gelegenheid te geven te reageren op het rapport, nadat het door de parlementaire opvolgingscommissie is goedgekeurd.

Met de meeste hoogachting,

Christèle Maljean,
Eerste Adviseur
Vast Secretaris a.i. VCLP

Christèle Maljean (Authentication)
Signature numérique de Christèle Maljean (Authentication)
Date : 2023.10.26 12:21:43 +02'00'

Nicholas Paelinck,
Eerste Hoofdcommissaris van politie
Voorzitter VCLP

Nicholas Paelinck (Signature)
Digitally signed by Nicholas Paelinck (Signature)
Date: 2023.10.26 09:11:24 +02'00'

7.2 Bijlage 2: Vertaling van de antwoordbrief van de Vaste Commissie van de Lokale Politie - 24 oktober 2023

Traduction de la réponse du 24 octobre 2023 de la CPPL au rapport du CPP relatif à la manière dont les services de police exécutent le contrôle de la résidence principale à la demande des autorités administratives

Objet : le suivi de la manière dont les services de police exécutent le contrôle de la résidence principale à la demande des autorités administratives

Votre dossier : C/2021/001109/1 - 2023010133/05/lj

Monsieur,

Suite à votre courrier du 18 octobre 2023, mieux référencé ci-dessus, le Bureau de la Commission Permanente de la Police Locale a pris connaissance des recommandations relatives au suivi de la manière dont les services de police exécutent le contrôle de la résidence principale à la demande des autorités administratives et ce, lors de sa réunion du 24 octobre 2023.

Le Bureau a connaissance des différents avis formulés par le Comité P. Il a également pris connaissance du fait que la méthodologie de l'enquête qui a abouti au rapport de 2014 est également la méthodologie qui a été utilisée pour la réalisation du rapport de suivi.

Le Bureau n'a pas de remarques ponctuelles à formuler en ce qui concerne les recommandations. Il tient toutefois à formuler quelques considérations générales qui pourraient être intégrées dans le rapport.

Le Bureau est d'avis qu'en tant qu'instance exécutive, les zones de police locale dépendent du fonctionnement et des processus de travail, voire des moyens mis en place par les autorités administratives. Le présent rapport souscrit à cette thèse. La clé est entre les mains des autorités tant fédérales que locales et ce, à tous les niveaux organisationnels et exécutifs. Le Bureau insiste donc pour que ces acteurs soient interpellés par les instances qui en sont compétentes.

D'autre part, le Bureau constate que le contrôle de la résidence principale est (toujours) abordé comme une tâche purement administrative qui, dans l'intérêt d'un traitement aisé, nécessite que l'on vise à des processus de travail aisés et à des moyens qui y sont accordés.

Le Bureau souscrit à l'importance du contrôle effectif par les services de police, sans préjudice des actes administratifs à poser qui sont prévus. L'attribution de la mission de police est exprimée dans différents textes de loi, circulaires et textes de politique (la LFP article 14, la circulaire relative aux tâches administratives du 01.12.2006, la Col 17/2013 et la Note-Cadre de Sécurité intégrale 2022-2024 (rubrique 5.7). En ce qui concerne la fraude au domicile, nous renvoyons également à l'exposé d'orientation politique de la Ministre de l'Intérieur du 06.11.2020).

Le Bureau estime que la compréhension de et la participation aux évolutions et à la réalité sociétales, tant au niveau local et fédéral qu'au niveau international, doivent dépasser la préoccupation précitée quant aux processus de travail aisés et que tous les acteurs doivent être imprégnés de la fonction guidée par l'information pour la sécurité sociétale. Ceci requiert une compréhension de l'intérêt sociétal et de la plus-value d'informations soignées et partagées, y compris le feed-back qui devrait être considéré comme étant normal. Cette compréhension peut s'acquérir par la formation, le coaching et le suivi, ce

qui mène à la participation, à l'attention et au sens des responsabilités. Les autorités et les plus hauts dirigeants de l'organisation et des services doivent y viser explicitement. Cela précède le souci de réglementation, de processus de travail bien élaborés et les moyens y accordés…

En effet, les contrôles réfléchis et socialement engagés renforcent sans aucun doute la position d'information générale de l'autorité, plus particulièrement celle des services de police qui les exécutent. La constatation de la résidence offre, en effet, l'occasion d'avoir une première vue des circonstances de la résidence et dépasse « la fraude du domicile ». Il y a une multitude d'exemples : la pauvreté, la santé, la traite des êtres humains, les problématiques psychosociales, les formes de violences, le radicalisme, … Un travail de qualité dans la perspective précitée, également en fonction du fonctionnement interne et de la coopération avec d'autres services, nécessite une compréhension des phénomènes ainsi qu'une attitude et une approche appropriées. Un suivi ultérieur de situations concrètes au niveau de l'organisation se situe dans le prolongement de cette compréhension. Cela n'est pas possible sans les investissements nécessaires ni sans les décisions courageuses dans le cadre du débat sur les tâches sur la base d'une vision partagée.

Il y a plus… les contrôles bien effectués inspirent (d'habitude) confiance. C'est une base pour de bonnes relations avec les citoyens, également par le fait de les renseigner en même temps sur des services et des événements qui dépassent les thèmes liés à la police.

Au moment d'apprécier l'exécution de la mission de police, il est indispensable de souligner l'importance des aspects précités. L'administration et la charge de travail sont d'intérêt secondaire : une bonne organisation du travail peut y remédier.

Le Bureau attire l'attention sur le fait que, pour ce qui est d'une mise en œuvre concrète, la Police Locale a investi dans le développement et l'application de l'outil « WOCODO » en Focus. Cet outil offre des réponses aux points d'amélioration repris dans les recommandations du Comité P. Il s'agit d'un meilleur suivi, d'un traitement plus rapide, de la transparence et de la prestation de services. Entre-temps, 164 zones de police utilisent cet outil et, assez récemment, plus de 1.000.000 dossiers ont été « achevés » de cette manière.

Les acteurs de terrain signalent toutefois que beaucoup de problèmes se posent encore avec les adresses de référence, notamment dans le suivi de l'application des peines, y compris en ce qui concerne la coopération des « partenaires » externes tels que les CPAS.

Il n'est pas sans importance d'attirer l'attention sur la recommandation du Comité P – formulée dans son rapport de 2014 – relative à la vérification préalable en BNG : *« Les services de police contrôlent habituellement, mais pas toujours, chaque citoyen individuel dans la BNG lors de sa demande individuelle d'établissement de sa résidence principale. Les contrôles de la BNG à l'occasion de la demande de modification du domicile sont effectués dans le cadre de missions de police administrative, mais il ne serait plus justifié non plus socialement qu'un agent de quartier effectue purement et simplement un contrôle du domicile auprès d'un citoyen sans savoir que celui-ci est fiché (à l'échelle internationale) et aurait en réalité dû être arrêté. Le contrôle de la BNG est, par ailleurs, aussi pertinent pour la sécurité des agents de quartier. »* L'Organe de contrôle de l'information policière – COC – n'est pas partisan de cette vérification préalable.

Le Bureau constate que des évolutions positives sont constatées dans le chef des zones de police locale. À cet égard, il convient également d'attirer l'attention sur le groupe de travail créé au sein de la CPPL qui s'est penché ces deux dernières années sur « le travail de quartier ». Environ 30 collaborateurs de zones de police locale y ont participé. Ces travaux ont abouti à la rédaction d'un projet de circulaire, de préférence une GPI étant donné que la police fédérale doit également remplir des missions axées sur une zone déterminée. Au milieu de cette année, le projet a été transmis à la Ministre de l'Intérieur.

Vu le statut du texte, le Bureau estime qu'il est indiqué d'offrir la possibilité au Conseil consultatif des Bourgmestres de réagir au rapport, après son approbation par la commission de suivi parlementaire.